

Komt u gelegen?

Brochure voor reizigers naar zendingen-
en/of hulpverleningsgebieden van de
Christelijke Gereformeerde Kerken

Woord vooraf

‘De plaats op de boot was al besproken, maar het echtpaar Bikker zou per trein naar Genua reizen en dan verder met de ‘P.C. Hooft’ naar Indië’. Zo wordt in het beroemde zendingsboek ‘Pergila Kamoe’ (*Gaat dan heen*) het begin van de reis beschreven die het eerste zendings-echtpaar van onze kerken in de jaren ’20 van de vorige eeuw maakte naar Indonesië. Een reis van een aantal weken!

Nu bent u van plan een reis te ondernemen. Dat wordt een andere tocht dan toen, want wie vandaag naar Indonesië gaat, of naar (zuidelijk) Afrika, of naar Brazilië, is hoogstens een paar dagen onderweg. De grootste afstand wordt het snelst afgelegd: per vliegtuig. De files in Nederland of een moeizame klauterpartij in het land van bestemming neem je dan graag op de koop toe.

In deze brochure bespreken deputaten zending en deputaten diaconaat graag een paar belangrijke dingen met u. We zijn heel blij met uw betrokkenheid bij zending en hulpverlening en helpen u graag aan een aantal adviezen en tips. Maar we hebben ook een paar kritische vragen. En we komen met een paar do’s en don’ts: dingen die we u *beslist* aan- of afraden (gedragscode!). Om uw reis zo mooi mogelijk te maken!

Meer uitgebreide informatie over de zendingsgebieden en de projecten van diaconaat vindt u op de website van de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Een goede reis gewenst!

A. Algemeen

1. Hoe gaat u?

a. Met een georganiseerde reis

U hebt gereageerd op een advertentie of bericht. Of er is voor uw groep of vereniging speciaal een reis georganiseerd. Voor u aan de reis begint, ontmoet u elkaar om kennis te maken. Bij die ontmoeting is er ook gelegenheid om dingen met elkaar te bespreken. Misschien gaat u zo op werkvakantie in een zendings- of hulpverleningsgebied. Dan is er alle reden om dingen tevoren goed met elkaar door te nemen en te plannen. Dat zal zeker gebeuren. Bijvoorbeeld ook ten aanzien van voorzorgsmaatregelen die u moet nemen in verband met uw veiligheid en gezondheid. De organisator van de reis (m/v) is doorgaans goed op de hoogte. Hij maakt afspraken met deputaten in Nederland en met de mensen in het gebied dat u zult bezoeken. Hij kent mensen ter plaatse. Hij weet het nodige van de verblijfsomstandigheden. Hij maakt u attent op voorwaarden waaraan voldaan moet worden, zoals b.v. het aanvragen van een visum. Aan het voorbereiden van deze reis hebt u veel minder werk dan bij een

b. Individuele reis

U gaat alleen of met slechts enkele personen. Misschien hebt u een bijzondere relatie met mensen in een zendingsgebied. Met hen hebt u afgesproken te komen. Maar er zijn wel de nodige zaken die u zelf moet uitzoeken en waarvan u voor uw gemoedsrust zeker moet zijn voor u afreist. U komt in een voor u onbekende wereld terecht. Mensen die dagelijks leven in andere landen zijn zo gewend aan hun omstandigheden dat zij wel eens over het hoofd zien hoe groot de overgang voor u is. En hoeveel vragen u hebt!

2. Komt u wel gelegen?

Met de toegenomen reis- en communicatiemogelijkheden wordt het steeds meer noodzakelijk te vragen of u wel gelegen komt. Bedenk dat uw bezoek een inbreuk zal zijn op de dagelijkse gang van zaken in een zendingsgebied. Wanneer u individueel reist en een werker in het buitenland bezoekt, verplicht u die werker tot het maken van een programma voor uw bezoek. Dat programma kunt u niet alleen afwerken, want u hebt geen vervoer en spreekt de lokale taal niet. En dan hebben we het nog niet eens over het onderdak dat aan u verleend moet worden. Met andere woorden: u vraagt aan een werker werktijd en accommodatie beschikbaar te stellen. Dat heeft gevolgen voor hem of haar maar ook voor de kring om de werker heen: de plaatselijke medewerkers met wie meestal een intensief werkprogramma is opgesteld. Maar het raakt ook deputaten zending of deputaten diaconaat in

wier opdracht gewerkt wordt. Daarom vragen we beslist van u om voordat u concrete plannen gaat maken *eerst* contact op te nemen met het Dienstenbureau in Veenendaal met de vraag of het mogelijk en verstandig is een bepaald gebied te bezoeken. Bestaat er van de kant van het bureau (en dus van deputaten) geen bezwaar dan kunt u verdere stappen nemen.

3. Andere mensen ...

U zult tijdens uw bezoek mensen tegenkomen die leven in een andere cultuur dan de onze. U bent gast. Toerist. Dat vraagt om een heel behoedzame en attente houding. Niet voor niets verstreken deputaten zending en deputaten diaconaat een *gedragscode* aan mensen die in hun opdracht in het buitenland werken of daar een werkbezoek afleggen. Die gedragscode geldt ook voor u wanneer u een van onze zendings- of hulpverleningsgebieden of -projecten bezoekt, omdat u als bezoeker 'vertegenwoordiger' van onze kerken bent.

Omgangsvormen kunnen in andere landen totaal anders zijn dan bij ons. Het is goed daarover voordat u op reis gaat iets te lezen. Helemaal als u een land bezoekt met een koloniaal verleden. Hoe kijkt men in dat land tegen westerse mensen aan? Tegen Nederlanders?

4. Armoede en rijkdom

Alleen al het feit dat u de reis kon maken, stempelt u tot iemand die in de ogen van de mensen ter plaatse ongelooflijk rijk moet zijn. Best mogelijk dat u lang gespaard hebt om de reis te maken en dat u tijdens uw verblijf op uw uitgaven moet passen maar dat verhaal kunt u in dat buitenland niet kwijt. Uw uiterlijk, uw huidskleur, uw kleding, uw tas, uw fototoestel – alles wijst erop dat u welvarend bent. U komt om bezienswaardigheden te bezoeken maar u bent ook *zelf* bezienswaardig.

Maar u zult zich ook rijk *voelen* in dat andere land. Met uw euro (omgezet in plaatselijk geld) kunt u veel meer doen dan thuis. 'Wat is alles hier goedkoop!', hoort u zichzelf op een bepaald moment roepen, bijvoorbeeld in een restaurant. Misschien wordt u wel bediend door iemand die zo weinig verdient dat uw 'goedkope' maaltijd voor hem of haar compleet onbereikbaar is. Nog afgezien van de mensen die u even later op straat tegenkomt.

Hoe gaat u om met armoede die u om u heen ziet? Bedenk in de eerste plaats dat westerse mensen geneigd zijn de levensomstandigheden in een land in eerste instantie te vergelijken met die in hun *eigen* land. Daarom vinden zij 'alles' zo goedkoop! Bovendien kan armoede betrekkelijk zijn: u kunt iemand voor arm aanzien die het onder plaatselijke omstandigheden zo slecht nog niet heeft. Een in onze ogen

versleten broek of gescheurd en totaal verwassen shirt maakt iemand nog niet arm: kleding wordt vaak gedragen tot de laatste draad.

5. Gastvrijheid

U zult in veel landen geconfronteerd worden met een gastvrijheid die u verlegen maakt. Stoelen en bedden worden aan u afgestaan. Er worden heerlijke maaltijden voor u klaargemaakt. U zult de neiging hebben daarvoor een vergoeding te geven. Maar gastvrijheid wordt niet betaald. Heb wel altijd wat cadeautjes bij u: voor de kinderen, voor de gastvrouw. Het is overigens al meer dan eens gebeurd, dat een enthousiaste bezoeker beloofde het eigen huis ook open te zetten voor gasten uit het buitenland – en ineens bericht kreeg: ‘Morgen staan we op Schiphol!’

Bezoekt u een kerkdienst, bereid u er dan op voor dat u bijzondere aandacht krijgt. U zult toegesproken worden en er wordt van u verwacht dat ook u iets zegt. Doorgaans kan dat in het Engels: u wordt getolkt. Het is gebruikelijk dat u de groeten overbrengt van ‘de mensen in Nederland’ en u kunt rustig zeggen: van de christenen in Nederland. Mogelijk wordt u uitgenodigd iets te zingen. Dat kunt u niet weigeren.

6. Geven

Het overkomt bijna iedereen die een land in het zuiden – zo zeggen we dat tegenwoordig, we spreken niet meer van de derde wereld – bezoekt: vanuit de wetenschap zelf zo rijk te zijn, wil je helpen. Geven. Dat *weten* de mensen ter plaatse ook. De handelaar die probeert u iets te verkopen, kan daarom beginnen over zijn kinderen die vandaag nog moeten eten. Zo hoopt hij dat u eerder dan billijk is de door hem voorgestelde prijs betaalt.

Het zal u opvallen hoe vaak een gesprek wordt omgebogen naar (gebrek aan) geld. Dat gebeurt in de hoop dat u een gebaar maakt. Of een belofte doet.

Misschien is het goed u te realiseren dat in het zuiden veel meer dan bij ons geldt: ‘wie niet werkt (wie zich niet inspant, op welke manier dan ook) zal ook niet eten’ – maar dat er nauwelijks verder gekeken wordt dan een dag. Onze Westerse manier van geven is dan gauw buiten proporties. Als u geeft, denk (en geef) dan in *plaatselijke* verhoudingen.

Dat laatste geldt ook voor het bedrag dat u op zondag in de collecte doet. Uw (naar verhouding) grote gift valt meteen aan iedereen op: niet alleen omdat u papiergeld geeft (in een open schaal of bak) maar ook omdat de collecte nog tijdens de dienst wordt geteld. Wilt u echt een grote gift doen dan is het verstandiger dat via uw gastheer/vrouw

te regelen. Die zorgt dat het geld goed terecht komt – en u steekt tijdens de kerkdienst niet af als rijke gulle gever.

7. De handen uit de mouwen ...

Bezoekers voelen zich soms geroepen bij het ondergaan van de plaatselijke omstandigheden ergens in de wereld ‘de handen uit de mouwen te steken’. Maar wordt het werk dat u wilt gaan doen wel als noodzakelijk gezien? Of kijkt u met westerse ogen naar de ‘rommel’ die u waarneemt of het ‘gebrek aan onderhoud’ dat u ziet? Daarnaast is het in veel landen volstrekt onbegrijpelijk (en ook niet begrijpelijk te maken) dat mensen uit het westen vrijwillig dus *onbetaald* aan de slag gaan. Dat kan zelfs wantrouwen oproepen. Heeft de plaatselijke overheid soms arbeidskrachten uit het buitenland aangetrokken om werk te doen waarvoor plaatselijke mensen niet goed genoeg zijn?

B. Gedragscode

Deze gedragscode geeft richtlijnen (codes) hoe men zich dient te gedragen in landen buiten Nederland.

De code is openbaar en door derden te raadplegen.

In dit stuk wordt de bezoeker rechtstreeks aangesproken.

De bezoeker vertegenwoordigt de Christelijke Gereformeerde Kerken. Je bent ambassadeur. Het is dus van het grootste belang dat je je ook zo gedraagt. Je bent een visitekaartje.

Het feit dat je in een kerkelijk kader komt, brengt in veel gevallen met zich mee dat er op je gelet wordt, dat je zelfs een voorbeeldfunctie vervult. Over het algemeen wordt het effect/de zeggingskracht van je aanwezigheid groter, naarmate je meer meedoet in lokale gewoonten, mee-eet uit wat de pot schaft, etc.

Verwacht mag worden dat je je gedraagt en voordoet in overeenstemming met datgene wat de Christelijke Gereformeerde Kerken willen uitdragen. Dit valt in het algemeen te typeren als een christelijke levensstijl in de context van een bepaald land. Een christelijke levensstijl baseert zich op de bijbel. Maar het is niet altijd gemakkelijk om dat toe te passen in de buitenlandse context waarin je terechtkomt. Deze gedragscode wil daar een hulpmiddel in zijn.

Gedrag is niet in codes te vangen. De codes geven wel richting aan.

De versie die je nu in handen hebt, is goedgekeurd door de deputaten zending en deputaten diaconaat.

C. Onderwerpen op alfabet

Alcohol

In veel landen wordt het in de samenwerkende plaatselijke kerk c.q. organisatie niet getolereerd om alcohol te nuttigen. Respecteer dat! Drink geen alcohol in het openbaar. Indien het wel geaccepteerd is, of in de privésituatie, dan dien je je te beheersen en te beperken. Dronkenschap wordt niet getolereerd.

Beloftes

Wees zeer terughoudend in het doen van beloftes naar aanleiding van concrete verzoeken. Je wordt voor rijk aangezien en kunt dus in Nederland wel iets 'regelen'. Ga niet op dergelijke vragen in, al lijkt het verzoek nog zo billijk en noodzakelijk. Geef desnoods een probleem dat je bent tegengekomen door aan je gastheer/vrouw of aan deputaten zending of diaconaat.

Bezoek

Privébezoek van familie en vrienden aan zendingsgebieden dient van tevoren te worden besproken met het team of de lokale leiders van de kerk in geval van politieke of maatschappelijke instabiliteit. Met name als er oorlog, onrust of een heel afgesloten gebied is, heeft (teveel) bezoek een grote impact op het werk en het team en de plaatselijke kerk.

Cadeaus

Voor cadeaus, ontvangen in het kader van je bezoek, kun je het beste in overleg met de direct verantwoordelijke (de gastheer/vrouw) een bestemming zoeken. Het kan bijvoorbeeld zijn dat je etenswaren ontvangt die je zelf niet kunt bereiden (een levende kip). Het omgekeerde geldt ook: geef cadeaus die van nut zijn in de plaatselijke situatie.

Commentaar

Wees zeer terughoudend met het geven van commentaar op plaatselijke omstandigheden. Je zult merken dat je meestal geneigd bent dat te doen vanuit je westerse kijk op zaken. 'Er komt geen warm water uit de kraan' kan een pijnlijke constatering zijn voor mensen die al zo blij zijn met een kraan waaruit überhaupt water komt.

Corruptie

In veel landen waar we werken, is corruptie vaak wijd verbreid. Uitgangspunt is dat je daaraan niet meedoet. Probeer tijdens je bezoek zoveel mogelijk de nationale wetten na te leven en alle documen-

ten en papieren op orde te hebben, ook als dit extra geld kost. Dit voorkomt al veel gevallen van corruptie. Probeer altijd een bon te regelen, ook als dit meer geld kost.

Soms is het niet te voorkomen pragmatisch om te gaan met het betalen van wat geld (goederen) om zaken te realiseren, maar dat is dan meer in de lijn van een fooi. Uitzondering hierop kan zijn wanneer de veiligheid in het geding is of als er dringende medische redenen voor zijn.

Vergeet niet dat overheidsfunctionarissen vaak geen of weinig vergoeding (salaris) krijgen voor hun verrichte arbeid.

Drugs

Zowel het in bezit hebben als het gebruiken van hard of soft drugs is niet toegestaan. Neem nooit pakjes aan om voor anderen mee te nemen, zonder dat je weet, wat er in zit. Hoe vertrouwd de gever ook is, leg uit, dat je inzicht moet hebben in wat je zelf in je persoonlijke spullen vervoert. Bij controles moet je je koffers zonder meer kunnen openen en de inhoud kennen.

Fondsenwerving

Fondsenwervende acties, waarbij een beroep op de achterban, andere organisaties, etc. gedaan wordt, mogen alleen na toestemming van de verantwoordelijke deputaten in Nederland uitgevoerd worden (zie ook: beloftes).

Geweld

Geweld (fysiek of verbaal) is ten alle tijde verboden. In geval van zelfverdediging kan hiervan worden afgeweken, maar men dient hier heel voorzichtig mee te zijn, vanwege de risico's en de negatieve gevolgen (tot uitzetting of gevangenis toe!!!).

Giften, projecten, acties

Het geven van privégiften wordt veelal gezien als een persoonlijke zaak. Toch zul je er rekening mee moeten houden dat het geven van giften een impact kan hebben op het werk en op de relatie tussen de doelgroep en alle uitgezondenen. In veel culturen worden privé-zaken niet losgezien van de functie waarin iemand werkt. Bij het geven van giften moet je je daarom bezinnen op de mogelijke gevolgen daarvan voor anderen.

Met het organiseren van persoonlijke projecten of acties dien je zeer terughoudend te zijn. Overleg in elk geval met je gastheer/vrouw ter plaatse of met deputaten (zie ook onder beloftes en fondsenwerving).

Kasgeld, cheques, etc.

Je bent persoonlijk verantwoordelijk voor je eigen geld en daarvoor moet je ook maatregelen nemen: een goede beveiliging en een goede bewaarplaats, zo mogelijk een kluisje, het afsluiten van een verzekering etc. Gastheren/vrouwen kunnen geen verantwoording nemen voor het zoekraken van eigendommen en voor diefstal.

Kleding

In de kleding die je draagt, dien je je aan te passen aan wat lokaal van christenen wordt verwacht, zonder dat je hierbij verplicht bent slechts lokale kleding te dragen.

Naar officiële gelegenheden doe je officiële kleding aan.

Voor vrouwen betekent dit in veel gevallen dat je vaker dan in Nederland een rok of een jurk zult dragen. In sommige (met name Arabische) landen moeten knieën en schouders bedekt zijn.

In Afrikaanse, maar ook andere landen wordt het dragen van een minirok geassocieerd met een losbandige levensstijl.

Voor mannen betekent dit meestal dat je niet in (korte) broek (spijkerbroek, kaki afritsbroek) en T-shirt/polo en met rugzak naar een kerkdienst of bijeenkomst gaat, maar in lange broek en overhemd.

De praktische invulling kan sterk regiogebonden zijn, raadpleeg je gastheer/vrouw hierbij.

Koopgedrag

In veel landen is het door het valutaverschil met name voor toeristen, verleidelijk flink te kopen 'want het kost toch haast niets'. Ga hier wijs (vaak terughoudend) mee om. Bekijk het met de ogen van iemand die er woont. Stel je op de hoogte van de prijzen en vergelijk de prijzen met de lokale inkomens. Afdingen is vaak een gewoonte. Hou rekening met wat de lokale gewoonte is, maar laat je eigen christelijke ethiek ook een woordje meespreken (geen uitbuiting, ook al is dat de gewoonte).

Politiek

Wees voorzichtig met het naar buiten brengen van een politieke meningsvorming over het gastland, niet alleen publiek, maar ook in alle andere gevallen. Hou jezelf 'low profile' en breng jezelf of je gastheer/vrouw niet in verlegenheid.

Respect

- Breng liefde, geduld en mededogen op voor de mensen die je bezoekt.

- Werk en reis met een oprecht verlangen de lokale mensen te ontmoeten en te leren kennen.
- Wees je bewust van gevoelens van de plaatselijke bevolking en vermijdt voor hen schokkend gedrag. Bijv. bij het nemen van foto's moet je eerbied tonen voor de mensen.
- Neem de gewoonte aan om te luisteren en waar te nemen en geef niet je eerste impulsieve reactie (als je niet zeker weet waar je aan toe bent en of je het begrijpt: vraag het na).
- Herinner je dat je (vaak) slechts één van de vele bezoekers bent. Verwacht geen speciale voorrechten.
- Leer de taal/talen. Voor bezoekers uiteraard niet mogelijk, maar probeer in elk geval een paar woorden op te pikken (in de sfeer van groeten en bedanken).
- Besef dat er andere tijdsbegrippen en denkpatronen zijn in het gastland, niet minderwaardig. Alleen anders. Wees je bewust van je (primaire) reacties en laat geen ongeloof blijken. Lach niemand uit.
- Doe geen beloftes aan plaatselijke vrienden die toch niet nagekomen kunnen worden. Besef dat je tijdelijk in het gastland bent.

Seksualiteit

In andere culturen is wat geaccepteerd wordt op seksueel gebied vaak heel anders dan in Nederland (elkaar aanraken, omarmen, hand in hand lopen). Respecteer dat en houd daar rekening mee.

Je dient je buitenshuis aan te passen aan wat lokaal geaccepteerd is, met in acht neming van de Bijbelse regels.

Alleenstaanden van verschillende sexe moeten niet in hetzelfde huis verblijven.

Ongewenste intimiteiten worden niet getolereerd.

Houd rekening met eventuele gevoelens ten aanzien van gemengd (man en vrouw) reizen.

Tabak

In veel landen is het door de plaatselijke kerk waarmee we samenwerken niet getolereerd om te roken. Respecteer dat! Rook dus niet in het openbaar.

Indien het wel geaccepteerd is, of in een privésituatie, dan is het goed zich te beheersen en te beperken.

Verantwoordelijkheid (medisch/veiligheid)

Je bent bevoorrecht boven de lokale bevolking, bijvoorbeeld in geval van (ernstige) ziekte van groepsleden en jezelf. Dit leidt soms, uit loyaliteit met de lokale mensen, tot aarzeling om van de mogelijkheden gebruik te maken. Toch moet je de verantwoordelijkheid nemen en

gebruik maken van de mogelijkheden die er zijn in de keuze van ziekenhuizen en zorg, tot zelfs medische evacuatie naar Nederland toe. Hetzelfde geldt voor evacuatie. Neem verantwoordelijkheid en vertrek!

Verkeer

Doodsoorzaak nummer een voor bezoekers is een verkeersongeval. In veel ontwikkelingslanden is het niet gebruikelijk om een veiligheidsgordel aan te doen, zeker niet achterin. Toch doen!

Ben je bestuurder, maak er dan een gewoonte van om aan degene die naast je zit te vragen mee op te letten. Houd je aan de regel: wie voorin de auto zit, slaapt niet maar kijkt mee.

In veel landen wordt aangeraden om, als je een verkeersongeval veroorzaakt, door te rijden (om lynchen en molest door omstanders ter plekke te vermijden; uiteraard niet weggaan, wanneer hulp geboden moet worden) en je te melden bij een politiepost. Ook direct melden bij de verzekeringsmaatschappij en niet onderhands iets regelen.

Vermijd rijden in het donker.

Er bestaat ook het risico dat mensen/profiteurs je een 'ongeluk' in de schoenen willen schuiven om er zelf beter van te worden. Wees alert.

Alcoholgebruik en verkeersdeelname is een gevaarlijke combinatie: dat geldt voor bestuurders maar ook voor dronken mensen die langs de weg zwerven.

Pas op voor loslopende dieren (koeien) langs de weg.

Verrekijker, fototoestel, videocamera

In landen waar oorlog is of andere spanningen is het vaak verboden een verrekijker, fototoestel of videocamera in bezit te hebben. Je wordt snel als spion aangezien. Wees daar dus voorzichtig mee. Tevens kun je in het buitenland niet overal foto's of video-opnames van maken. Wees altijd terughoudend met het fotograferen van luchthavens, bruggen, militaire objecten enz.

Wapens

Het is ten alle tijde verboden vuur- of steekwapens in bezit te hebben. Ook munitie (ook al zijn het lege hulzen) dien je niet te bezitten. Laat geen lifters (soldaten, politie, etc.) met wapens in de auto meerijden. Soms zal er voor ambtenaren in functie een uitzondering gemaakt moeten worden, maar wees voorzichtig.

Dienstenbureau CGK

Postbus 334, 3900 AH Veenendaal

Tel.: 0318-582360, fax: 0318-582351

E-mail: zending@cgk.nl

Postbank 53 53 00, t.n.v. L.K.B.